

**CRITERIS GENERALS PER A L'OFERTA I
L'ORGANITZACIÓ DE LA FORMACIÓ
SUPERIOR PERMANENT A LA UPC**

(Document de Treball)

DOCUMENT CG 47/4 2004

Vicerectorat de Formació Permanent i Grup UPC
Abril 2004

Críteris generals per a l'oferta i l'organització de la formació superior permanent a la UPC.

1. Antecedents

1.1. Introducció

El concepte d'educació permanent ha estat tema de debat durant molts anys, però és fonamentalment a finals dels noranta quan adquireix una prioritat creixent, en veure àmpliament reconeguda la seva importància per al desenvolupament social i econòmic. Com va concloure el Consell Europeu celebrat a Lisboa el març de 2002, "L'aprenentatge al llarg de la vida ha d'acompanyar la transició cap a una economia i una societat basades en el coneixement per tal que aquesta transició pugui tenir èxit".

En els darrers anys, la definició de l'aprenentatge permanent ha evolucionat fins abastar "tota activitat d'aprenentatge realitzada al llarg de la vida amb l'objectiu de millorar els coneixements, les competències i les aptituds amb una perspectiva personal, cívica, social o relacionada amb la feina", una concepció que situa la formació en la centre de la vida del ciutadà, i que no es limita a un enfocament funcional orientat exclusivament a la feina.

Les universitats, conscients del seu paper a la societat, han anat incorporant la formació permanent a la seva oferta formativa per donar resposta tant a les demandes de la societat del coneixement com a les necessitats de millora del nivell i la qualitat de l'ocupació dels ciutadans.

1.2. El Pla Institucional de la UPC i la formació permanent

En el àmbit de la docència, la UPC s'ha plantejat configurar una oferta d'estudis adequada a les necessitats i demandes de l'entorn, que incorpori iniciatives de millora en les metodologies docents i en els continguts dels ensenyaments, i que s'orienti cap als processos d'aprenentatge i a la formació integral de les persones, perquè puguin assumir un paper actiu i crític en la societat.

Cal dissenyar doncs una oferta que plasmi un nou model educatiu, on es substitueixi el concepte d'aprenentatge concentrat en pocs anys pel nou paradigma d'aprenentatge al llarg de la vida, segons el qual es poden considerar dos àmbits de la formació superior:

- Una formació inicial amb dos nivells:
 - o Primer nivell orientat a l'exercici d'una professió
 - o Segon nivell, orientat a l'aprofundiment dels coneixements i a l'especialització.
- Una formació permanent que pot prendre diversos formats tant pel que fa al tipus de titulació com a la dimensió temporal de l'oferta.

Aquesta oferta ha de programar-se amb coherència i ha de fomentar la transversalitat i la multidisciplinarietat.

En aquest nou context, hem de garantir la qualitat de l'oferta de formació permanent que oferim a partir de tres requisits essencials:

- Compatible amb l'oferta estructural d'estudis,
- Basada en els àmbits de coneixement i recerca fonamentals de la UPC
- Orientada a la capaciació i la promoció professionals.

1.3. El marc normatiu

En aplicació de l'autonomia universitària que atorga el marc normatiu actual, les universitats poden elaborar i aprovar plans d'estudis i ensenyaments per l'aprenentatge al llarg de tota la vida.

Els Estatuts de la UPC recullen la possibilitat d'impartir ensenyaments orientats a atendre la demanda social de formació que no està coberta per l'oferta d'ensenyaments oficials i per atendre les

necessitats de formació de les persones al llarg de la vida i completar, així, la seva formació superior inicial. Així, la Universitat realitza la funció de formació superior al llarg de la vida mitjançant l'organització d'activitats que permeten la formació i l'actualització de coneixements i d'habilitats de les persones titulades, per la mateixa Universitat, per altres universitats o per centres de formació superior.

Les unitats bàsiques tenen, entre altres, la funció d'organitzar i col·laborar en la realització d'activitats orientades a l'aprenentatge al llarg de la vida.

1.4. La formació permanent a la UPC

L'activitat de formació permanent de la Universitat ha anat creixent de forma significativa en els darrers anys. Des dels seus orígens, aquest tipus de formació ha estat generada per grups de professors que, a partir de la seva activitat en el marc dels departaments o dels centres docents, han proposat i realitzat activitats de formació que han donat lloc als actuals programes de màster i de postgrau i cursos d'especialització. L'oferta actual de formació permanent de la UPC està formada per més de 300 activitats que acullen a prop de 10.000 estudiants.

L'any 1994, la UPC va crear la Fundació Politècnica de Catalunya, un instrument per gestionar de forma unificada l'oferta de formació permanent. La tasca principal de l'FPC ha consistit en impulsar, coordinar i desenvolupar activitats de formació permanent, amb l'objectiu d'incidir en l'especialització professional i cobrir les demandes de formació de professionals en diverses àrees de coneixement.

La societat actual reconeix la importància creixent de la formació permanent, la qual representarà cada vegada una part més significativa de l'activitat universitària.

2. Un nou impuls a la formació permanent: criteris per a definir, estructurar i organitzar l'oferta

D'acord amb els antecedents exposats anteriorment, la UPC es proposa programar una oferta anual d'activitats de formació permanent de qualitat, que doni resposta a les demandes de formació especialitzada en els àmbits d'expertesa docent i de recerca de la Universitat, i coordinada amb els altres nivells de la formació inicial de primer i de segon cicles.

Els criteris per generar i organitzar els programes de formació permanent han de garantir la qualitat i la coherència de l'oferta, i han de facilitar la seva gestió per part de les unitats i els professors responsables de les activitats.

L'oferta de formació permanent ha d'estar integrada i reconeguda en l'activitat ordinària de la universitat, tant a nivell estructural (Unitats Bàsiques), com a nivell individual (PDI).

Per tant, els impulsors i responsables dels programes de formació permanent hauran de ser principalment els professors i els grups de professors en el marc de les unitats bàsiques, i les pròpies unitats bàsiques, sempre en els àmbits de la seva expertesa. La Fundació Politècnica de Catalunya haurà de ser l'estructura de la UPC que doni suport al desenvolupament dels programes, reforçant la seva capacitat de promoció de l'oferta i de detecció de les necessitats de formació permanent.

2.1. Estructura de l'oferta

Anualment, el Consell de Govern aprovarà l'oferta de formació superior permanent en les àrees de coneixement pròpies de la Universitat, a proposta de la Comissió de Formació Permanent. Aquesta oferta s'ha de configurar a partir de l'experiència en aquest tipus de formació, de la capacitat docent de la Universitat, del coneixement que generen els professors i les unitats, i de la detecció de necessitats i demandes de la societat. La Comissió de Formació Permanent establirà els criteris per donar coherència a la programació i les normes que regulin els aspectes acadèmics d'aquestes activitats de formació.

2.2. Generació de l'oferta

L'oferta d'activitats de formació permanent de la UPC es podrà generar:

- Per iniciativa de les unitats bàsiques.

Els centres docents així com les altres unitats bàsiques podran proposar programes de formació permanent que tinguin una vinculació directa amb els programes de formació inicial que organitzen, amb l'objectiu d'aprofundir o especialitzar els coneixements i competències obtinguts en aquests. Els programes proposats s'hauran d'adreçar en primera instància als seus titulats. La direcció i els òrgans col·legiats de les unitats bàsiques en faran el seguiment acadèmic i econòmic.

- Per iniciativa individual d'un professor o grup de professors.

Els programes proposats per un professor o grup de professors hauran de tenir una relació directa amb l'àrea de coneixement a la que estiguin adscrits o amb la seva activitat de recerca o de transferència dels resultats de la recerca.

Els programes comptaran amb el suport d'una unitat bàsica que actuarà com a promotora del programa i en farà el seguiment i la supervisió acadèmica.

- Per iniciativa de les entitats vinculades

Les entitats vinculades podran proposar programes de formació permanent, que hauran de tenir una relació temàtica directa amb l'activitat de recerca que realitzen i la transferència dels seus resultats.

Els programes oferts a iniciativa d'una entitat vinculada comptarà amb el suport d'una unitat bàsica que actuarà com a promotora del programa i en farà el seguiment i la supervisió acadèmica

- Per iniciativa de la Fundació Politècnica de Catalunya

L'FPC, a partir de la funció de detecció de necessitats de formació permanent que realitza, podrà proposar programes de formació permanent, els quals seran canalitzats per a la seva realització cap a professors o unitats bàsiques de la Universitat, tenint en compte les seves àrees d'expertesa.

- Iniciatives conjuntes

Per tal que l'oferta de programes de formació superior permanent doni la millor resposta a les necessitats de la societat i alhora potenciï la multidisciplinarietat i transversalitat del coneixement, es promouran activitats proposades entre diverses unitats bàsiques o en cooperació amb entitats externes, públiques o privades, que tinguin activitat o interès en les àrees de coneixement i d'expertesa de la Universitat.

2.3. Metodologies de formació

La formació permanent s'ha d'organitzar considerant que l'activitat principal de la persona a la qual s'adreça és l'exercici professional. Cal doncs desenvolupar metodologies específiques de formació orientades als perfils dels estudiants dels programes de formació permanent.

En aquest sentit són especialment importants les estratègies de formació semipresencial i no presencial aprofitant tots els avantatges que comporten i assumint les inversions que es requereixen i la dinàmica d'innovació en la que es veu immersa aquest tipus d'oferta formativa.

2.4. Qualitat dels programes

La Comissió de Formació Permanent farà el seguiment i l'avaluació acadèmica dels programes i dels seus resultats. Els criteris que utilitzarà es basaran en els establerts pels organismes competents per a la certificació o acreditació de títols propis de les universitats: agències d'avaluació i acreditació d'àmbit local, estatal o internacional.

2.5. Gestió dels programes de formació

Les funcions essencials de l'FPC són les de detectar necessitats de formació permanent, i de promoció i gestió dels programes de formació permanent aprovats per la Universitat.

Els serveis que ha de donar la FPC a les unitats bàsiques, als professors i a les entitats vinculades responsables dels programes són els següents:

- Suport a a les unitats bàsiques en el disseny de l'oferta de programes.
- Promoure la formació permanent de la UPC a través d'accions de màrketing.
- Gestionar els programes de formació permanent: informació, admissió, inscripció, matrícules expedients, títols, avaluació i gestió de pagaments.
- Gestió d'espais i altres serveis en el marc dels acords amb els promotors dels diversos programes.
- Gestionar els recursos i el desenvolupament de l'equip tècnic de la FPC.
- Gestionar l'acreditació de l'oferta formativa.

Els serveis oferts per l'FPC als promotors dels programes de formació es formalitzaran mitjançant acords de col·laboració en els que s'especificaran els serveis i les condicions per a la seva realització.

2.6. Finançament dels programes de formació

Donat que aquest tipus de formació no és subvencionada, els programes de formació permanent s'han d'autofinançar i han de presentar un pressupost equilibrat. Per això, els responsables dels programes hauran de presentar anualment als òrgans de govern de les unitats promotores corresponents una memòria econòmica, en la que es reflectirà el resultat econòmic del programa, amb el detall dels ingressos i les despeses.

L'import de la matrícula dels programes de formació permanent el proposarà la unitat responsable del programa, de conformitat amb el que estableixi el Consell Social en l'àmbit de les seves competències.

2.7. Retorn econòmic a les unitats i a la Universitat

El Consell de Govern establirà l'overhead que s'ha d'aplicar a l'oferta de formació permanent així com els criteris per al retorn d'una part d'aquest overhead a les unitats bàsiques promotores dels programes.

Abril de 2004